

Fraudeprotocol deputaten diaconaat CGK

versie 4, januari 2014

diaconaat

DD.dd.14.bld.03

Fraudeprotocol van deputaten diaconaat

Inleiding

Deputaten diaconaat van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland financieren op jaarbasis 40-50 projecten om de kerken te laten zien hoe er diaconaal elders in de wereld en in samenwerking met lokale kerken hulp geboden kan worden. De grootte van de financiering varieert van enkele honderden euro's voor kleinschalige projecten tot enkele tien duizenden euro's voor grote (noodhulp)projecten.

Monitoring & evaluatie

De monitoring en evaluatie van een juiste besteding van deze fondsen is de directe verantwoordelijkheid van deputaten die dit hebben opgedragen aan werkgroepen in samenwerking met het diaconaal bureau dat daarvoor de benodigde expertise en contacten in huis heeft.

De monitoring richt zich dan vooral op het bewaken van de voortgang van het project gedurende de uitvoeringsfase daarvan. De evaluatie is grondiger en kijkt meer of de activiteiten bijgedragen hebben aan het realiseren van de doelstellingen van het project. Naar aanleiding van een evaluatie kunnen wijzigingen in beleid en financiering plaatsvinden. Voor beiden zijn observaties, rapportages en bezoeken nodig. Daarin wordt erop gelet of de vooraf vastgestelde indicatoren gehaald zijn. De resultaten worden gemeld in de voortgangsrapportage of evaluatierapport.

Functiescheiding en capaciteit

Binnen de partnerorganisaties moet sprake zijn van een goede functiescheiding. De meest relevante functiescheiding is tussen personen, c.q. organisaties die beschikkend, uitvoerend of controlerend zijn. Een stapeling van deze functies bij dezelfde persoon moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Het is dan ook noodzakelijk om inzicht te hebben hoe bij de partnerorganisatie de functiescheiding is ingericht.

De partners van deputaten zijn in verreweg de meeste gevallen kerkelijk en/of aan kerken gelieerde organisaties die in staat zijn een project waarvoor steun is aangevraagd bij deputaten ook uit te voeren.

Deputaten dragen er bij het aangaan en onderhouden van relaties zorg voor

1. dat de organisatorische en uitvoerende capaciteit van de lokale organisatie niet overbelast raakt en
2. dat de rapportage aan de deputaten niet in het geding komt.

Fraude of financiële onbekwaamheid

Ondanks dat er maatregelen genomen worden zodat de beschikbaar gestelde fondsen goed verantwoord kunnen worden, is het mogelijk dat er niet goed gerapporteerd wordt of dat het vermoeden ontstaat dat fondsen niet voor het overeengekomen doel worden besteed.

De oorzaak daarvan hoeft niet meteen te betekenen dat er dan gefraudeerd wordt. Het kan ook het gevolg zijn van financiële onbekwaamheid.

Daarom is het noodzakelijk alert te zijn op onregelmatigheden in de uitvoering en de rapportage zodat fraude voorkomen, en als het zich voordoet, bestreden en aangepakt wordt. Als er financiële onbekwaamheid aan het licht komt moet dit worden opgevangen door het versterken van de financiële capaciteit.

Vooraf ook omdat als bekend wordt dat 'in de kerk' gefraudeerd wordt, dit meestal grote gevolgen heeft in de samenleving voor de beeldvorming van de kerk in het algemeen en voor het werk van deputaten in het bijzonder.

Onderscheiding nodig

Financiële onbekwaamheid is eigenlijk altijd het gevolg van het ontbreken van interne middelen, zowel van personeel, kennis, fondsen, systemen en uitrusting, e.d. om de fondsen te beheren en de vereiste rapportage te maken.

Fraude kent echter veel verschijningsvormen. De essentie ervan is steeds dezelfde: mensen (of organisaties) eigenen zich geld, eigendommen of bezittingen toe waar ze geen recht op hebben en tasten daardoor de rechten van anderen aan. Ze doen dat door bijvoorbeeld projecten niet uit te voeren maar wel te verklaren dat ze zijn uitgevoerd, door kostenposten op te voeren terwijl die kosten niet zijn gemaakt of geld dat bestemd was voor het werk en/of de projecten van deputaten niet aan deputaten af te dragen. Daardoor benadelen ze deputaten en degenen die door hen worden geholpen.

In het Wetboek van Strafrecht is het begrip fraude als zodanig niet gedefinieerd. De term fraude wordt echter meestal gebruikt voor zaken als valsheid in geschrifte, oplichting, bedrog, corruptie, diefstal en/of verduistering.

Fraudeprotocol deputaten diaconaat CGK

versie 4, januari 2014

diaconaat

DD.dd.14.bld.03

Kort samengevat: bij fraude het gaat om opzettelijk handelen dat onrechtmatig of onwettig is, daarbij wordt een misleidende voorstelling van zaken gegeven en worden de contractbepalingen niet nagekomen met als ultiem doel het behalen van financieel voordeel voor de betrokkene(n) zelf.

Inrichting fraudeprotocol en sanctiebeleid

Een fraudeprotocol is bedoeld om de risico's op fraude en financiële onbekwaamheid te beperken en om bewustwording te creëren dat het voorkomt en hoe dan in een dergelijk geval gehandeld moet worden, zodat de partnerrelatie niet onnodig onder druk komt te staan.

Wanneer er onregelmatigheden worden geconstateerd, zal de zaak eerst intern worden onderzocht om zeker te weten wat er aan de hand is: fraude of financiële onbekwaamheid.

Vanuit de externe omgeving van de partner kunnen signalen worden opgevangen die erop wijzen dat er iets mis kan zijn bij de partner. Ook interne checks kunnen tot dat vermoeden aanleiding geven. Mogelijke signalen worden apart in een bijlage beschreven (bijlage 1)

Fraudeprotocol

Bij een vermoeden van fraude en/of financiële onbekwaamheid worden de volgende maatregelen genomen.

Bij het vermoeden van fraude worden eventueel nog te verrichten periodieke betalingen voorlopig opgeschort. Mocht geconstateerd worden dat er sprake is van financiële onbekwaamheid dan zal door capaciteitsopbouw geprobeerd worden die onbekwaamheid op te heffen. Deputaten zullen daarvoor ook naar vermogen middelen beschikbaar stellen.

Als op informatieverzoeken, zowel op financieel gebied als voor wat betreft de voortgangsrapportage, eventueel door middel van het opvragen van foto's van het betrokken project, geen bevredigend antwoord komt, zullen (periodieke) betalingen worden stopgezet.

Als daar niet op gereageerd wordt, zal gekeken worden of er sprake is van fraude en in hoeverre onjuist bestede fondsen teruggevorderd kunnen worden. De voor- en nadelen van gerechtelijke procedures zullen overwogen worden, alvorens daartoe over te gaan.

Een extra bezoek waarin volledige opening van zaken wordt gevraagd zal zo mogelijk op korte termijn plaatsvinden.

Als de financiering van het betrokken project ook via derden is verkregen, bijv. via EO-Metterdaad, Prisma, Wilde Ganzen e.d., zal het vermoeden van zowel fraude als financiële onbekwaamheid ook aan de betrokken derde partij worden gemeld. Ingeval van fraude zal samen besloten worden of de onterecht bestede fondsen al dan niet moeten worden terugbetaald. Bij financiële onbekwaamheid wordt dit gemeld in de eindmemo die met de rapportage wordt opgestuurd. Daarin wordt beschreven welke maatregelen getroffen zijn om de financiële onbekwaamheid op te heffen.

Een fraudegeval dat bekend geworden is bij andere organisaties of de pers, heeft extra aandacht nodig om reputatieschade te voorkomen. In gezamenlijk overleg wordt gekeken hoe eventuele vragen van donateurs of journalisten beantwoord kunnen worden.

Vindt fraude in Nederland plaats dan zal er altijd aangifte worden gedaan, zodat de zaak strafrechtelijk kan worden onderzocht en de eventuele dader(s) worden vervolgd. Indien de fraude gepleegd is door een medewerker van deputaten zal een ontslagprocedure worden gestart. Daarnaast zullen deputaten het verduisterde bedrag vermeerderd met gemaakte kosten zoveel als mogelijk is verhalen op de frauderende partij. Indien noodzakelijk, kan ook beslag gelegd worden op de (onroerende) goederen van de frauderende partij.

Bekendmaking fraudeprotocol

Het zg. fraudeprotocol wordt gepubliceerd op de internetsite van deputaten diaconaat.

Daarnaast wordt het fraudeprotocol opgenomen en/of verwerkt in de financiële overeenkomsten die gesloten worden met de partners elders in de wereld.

- Bijlagen: 1 – signalen die kunnen duiden op fraude
2 – Engelse tekst/uitgave t.b.v. de partners

Fraudeprotocol deputaten diaconaat CGK

versie 4, januari 2014

diaconaat

DD.dd.14.bld.03

BIJLAGE 1 – SIGNALLEN

De volgende signalen (bron Mango) kunnen duiden op fraude of financiële onbekwaamheid maar zijn niet beperkt tot deze.

Op afstand:

- Rapportages zijn 6 maanden na afsluiten van de projectperiode nog niet ontvangen;
- De externe accountant geeft in de verklaring een aantal beperkingen aan, bijvoorbeeld informatie die niet beschikbaar was of een gebeurtenis waarvan niet zeker is of die zich wel of niet gaat voordoen;
- Een (anonieme) brief van (ex)werknemers, de doelgroep of externe partijen;
- Een externe evaluator rapporteert dat doelstellingen niet bereikt zijn door organisatorische problemen;
- Onvoldoende transparantie in de financiële rapportages m.b.t.
  - de toedeling van kosten aan de verschillende projecten;
  - welke kosten onder een budgetlijn vallen;
  - hoe de organisatie omgaat met koersverschillen en renteopbrengsten;
- De organisatie wil niet meewerken aan een externe evaluatie;
- Andere donoren trekken hun fondsen terug of bouwen hun financiering af;
- De organisatie is op een blacklist van andere donoren of er zijn geruchten bij collega organisaties (de meeste blacklists van donoren zijn echter niet vrij toegankelijk);
- Het verloop van de uitgaven op budgetlijnen zijn inconsistent met het budget (bijvoorbeeld hoge salaris- of vervoerskosten terwijl de projectgerelateerde uitgaven achterblijven).

In de boeken bij de partner wordt ontdekt dat er

- Veel correcties in het kasboek zijn;
- Geschreven registers lijken op hetzelfde tijdstip geschreven te zijn (zelfde persoon, pen - kan duiden op een herschreven register of duplicaat);
- Ontvangsten zijn laat in de boeken opgenomen (pas als het bankboek of kasboek wordt opgemaakt);
- Boeken worden niet goed bijgehouden waardoor managers niet in staat zijn verduistering te ontdekken;
- Ontbrekende onderliggende documenten.

Niet financiële signalen tijdens een veldbezoek

- Een werknemer is altijd het eerste aanwezig en gaat als laatste weg;
- Een werknemer neemt geen vakantie en voorkomt dat een ander zijn papieren/boeken inzielt;
- De levensstandaard verandert plotseling of is niet in overeenstemming met het inkomen;
- Een rookgordijn wordt opgeworpen: anderen worden beschuldigd om tijd te winnen.

Sancties

- Extra tussentijdse financiële rapportage, voortgangsrapportage en foto's opvragen;
- Eventueel extra onderliggende informatie opvragen of externe controle laten uitvoeren;
- Betalingen stopzetten;
- Betalingen terugvorderen;
- Juridische procedure aanspannen.

Fraudeprotocol deputaten diaconaat CGK

versie 4, januari 2014

BIJLAGE 2 – ENGELSE TEKST/UITGAVE T.B.V. DE PARTNERS

Nog in te voegen

diaconaat

DD.dd.14.bld.03